

Босна и Херцеговина
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД
Број: 14 0 У 001992 14 Увп
Бања Лука, 08.12.2016. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија овог суда Смиљане Мрше предсједника вијећа, Страхиње Ђурковића и Едине Чупељић чланова вијећа, уз учешће Мире Мачкић као записничара, у управном спору по тужби И.Г. из И.Н.С., заступана по пуномоћнику З.Ј., адвокату из П., ... (у даљем тексту: тужитељица), против рјешења број 16-03/3-562-15/13 од 15.2.2013. године туженог Министарства ..., у предмету утврђивања својства ратног војног инвалида и права на личну инвалиднину, одлучујући о захтјеву туженог за ванредно преиспитивање пресуде Окружног суда у Источном Сарајеву број 14 0 У 001992 13 У од 22.10.2013. године, на нејавној сједници вијећа одржаној 08.12.2016. године, донио је

ПРЕСУДУ

Захтјев се одбија.

Образложење

Побијаном пресудом уважена је тужба и поништен уводно означени акт туженог, којим је у поступку ревизије укинута рјешења Одјељења за општу управу, Административне службе Општине И.Н.С. број 05/І-562-1640/03 од 21.6.2012. године и ријешено тако да се И.Г. -супрузи, М. и М.1 Г. - дјеци погинулог борца М.Г.2 признаје статус члана породице погинулог борца и право на породичну инвалиднину у мјесечном износу од 100% од основице почев од 01.3.2013. године, па све док постоје законски услови.

Уважење тужбе образложено је разлозима да тужени погрешно тумачи и примјењује одредбу члана 59. Закона о правима бораца војних инвалида и породица погинулих бораца („Сл. гласник РС“ број 16/96 и 22/96, у даљем тексту: Закон), који закон је био на снази у вријеме признавања права на увећану породичну инвалиднину будући да је том одредбом прописано да родитељ и брачни друг погинулог борца, који немају дјецу, односно имају једно или више дјеце која су неспособна за привређивање под условом да је неспособност наступила прије 15 године живота дјетета, односно прије навршених 26 година живота, ако је било на редовном школовању, односно до 27 године живота ако је било на постдипломским студијама као и дијете погинулог борца без оба родитеља, имају право на породичну пензију и право на увећану породичну пензију, па како је М.Г. - дијете тужитељице неспособно за привређивање то сходно наведеној одредби, тужитељици припада право на увећану породичну инвалиднину, па да због погрешног тумачења одредбе члана 59. Закона од стране туженог, остварен је основ из члана 10. Закона о управним споровима („Сл. гласник РС", број 109/05 и 63/11 - у даљем тексту: ЗУС) за поништење оспореног акта.

Благовременим захтјевом за ванредно преиспитивање те пресуде (у даљем тексту: захтјев), тужени оспорава њену законитост због погрешне примјене материјалног права. Истиче да нижестепени суд погрешно тумачи одредбу члана 59. Закона када сматра да члан

породице погинулог борца који остварује право на породичну инвалиднину има право на увећану породичну инвалиднину ако једно дијете од више дјеце није способно за привређивање, јер тужени ријеч „која“ у наведеној одредби тумачи тако да „ако родитељ има више дјеце сва дјеца морају бити неспособна за привређивање“ да би остварио право на увећану породичну инвалиднину. Другим ријечима, правилним „читањем цитираног дијела одредбе она би гласила „имају једно дијете неспособно за привређивање или више дјеце која су неспособна за привређивање“; да се наведена одредба мора тумачити у ширем контексту „родитељ или брачни друг погинулог борца који немају, односно имају једно или више дјеце која су неспособна за привређивање“; да је законодавац имао намјеру да изједначи ситуацију у којој странка нема дјеце са ситуацијом у којој има, али су неспособна за привређивање. Предлаже да се захтјев уважи, побијана пресуда преиначи или укине и предмет врати на поновно одлучивање.

Тужитељица у одговору на захтјев истиче да управо тужени погрешно тумачи наведену одредбу јер би тужитељица била дискриминисана у односу на оне породице које имају једно дијете и које је неспособно за привређивање у односу на породице које имају више дјеце од којих је једно неспособно за привређивање. Увећана инвалиднина се даје управо из разлога што родитељ има повећане обавезе за издржавање дјетета које је неспособно за привређивање. Предлаже да се захтјев одбије као неснован.

Размотривши захтјев, побијану пресуду, одговор на захтјев, те остале прилоге у списима предмета, на основу одредбе члана 39. ЗУС, овај суд је одлучио као у изреци пресуде из сљедећих разлога:

Из података списка произлази да је тужитељица остваривала право на увећану породичну инвалиднину од 1.4.1996. године, од када је и остварила право на породичну инвалиднину иза смрти пок. супруга М.2, који је погинуо као борац ВРС 15.7.1995. године приликом извршавања борбеног задатка, па све до доношења оспореног акта.

Одредбом члана 59. став 1. Закона, који закон је био на снази у вријеме када је тужитељици признато право на увећану породичну инвалидну је прописано да родитељ и брачни друг погинулог борца који немају дјеце, односно имају једно или више дјеце која су неспособна за привређивање под условом да је неспособност наступила прије 15 године живота дјетета, односно прије навршених 26 година живота, ако је било на редовном школовању, односно до 27 године живота ако је било на постдипломским студијама, као и дијете погинулог борца без оба родитеља, имају, поред права на породичну инвалиднину, и право на увећану породичну инвалиднину па како је М.Г. - дијете тужитељице неспособно за привређивање то, сходно наведеној одредби, тужитељици припада право на увећану породичну инвалиднину. Увећана породична инвалиднина из става 1. овог члана износи 35% од основа (став 2.).

Одредба потпуно исте садржине налазила се у члану 56. Закона о правима војних инвалида и породица палих бораца („Сл. гласник РС“ број 17/93, 29/94 и 16/95), те у одредби члана 56. Закона о правима бораца, војних инвалида и породица погинулих бораца („Сл. гласник РС“ број 35/99).

Одредба члана 63. став 1. Закона о правима бораца, војних инвалида и породица погинулих бораца Одбрамбено-отаџбинског рата Републике Српске („Сл. гласник РС“ број 46/04, 53/04 и 20/07) на потпуно другачији начин дефинише ово питање јер та одредба гласи „родитељи, односно усвојиоци погинулог борца, који немају више дјеце, брачни друг који нема дјеце или су дјеца неспособна за привређивање и дјеца погинулог борца без оба родитеља, корисници породичне инвалиднине имају право на увећану породичну

инвалиднину“, док је одредбом члана 66. став 1. сада важећег Закона о правима бораца, војних инвалида и породица погинулих бораца Одбрамбено-отаџбинског рата Републике Српске („Сл. гласник РС“ број 134/11, 9/12 и 40/12), прописано да право на увећану породичну инвалиднину имају: а) родитељи, односно усвојиоци погинулог борца који немају више дјеце, б) брачни друг погинулог борца, корисник породичне инвалиднине који нема дјеце, или су дјеца неспособна за рад и в) дјеца погинулог борца без оба родитеља, корисници породичне инвалиднине. Услови за признавање права на увећану породичну инвалиднину треба да буду испуњени у моменту смрти борца по основу ког лица, из става 1. овог члана, остварују право на породичну инвалиднину (став 2.).

Из наведеног може се закључити да је законодавац прописао различите услове за остваривање права на увећану породичну инвалиднину у појединим законима с тим што је на истовјетан начин ово питање регулисао у законима из 1993, 1996 и 1999. године, а за рјешавање ове управне ствари, релевантна је одредба члана 59. Закона из 1996. године, јер је тада тужитељица остварила право на породичну инвалиднину и право на увећану породичну инвалиднину. У поступку превођења у смислу члана 32. Закона о измјенама и допунама Закона о правима бораца, војних инвалида и породица погинулих бораца Одбрамбено-отаџбинског рата Републике Српске („Сл. гласник РС“, број 59/08, у даљем тексту: Закон о измјенама) донесено је рјешење број 05/I-562-1640/03 од 13.12.2009. године којим је и даље тужитељици признато право на увећану породичну инвалиднину.

Након ступања на снагу Закона о правима бораца, војних инвалида и породица погинулих бораца Одбрамбено-отаџбинског рата Републике Српске („Сл. гласник РС“, број 134/11, у даљем тексту: Закон о правима бораца) извршено је поновно превођење и тужитељици признато право на увећану породичну инвалиднину и истовремено замијењено раније рјешење број 05/I-562-1640/03 од 13.12.2009. године. У поступку ревизије донесен је оспорени акт којим је укинута првостепено рјешење и ријешено тако да се И.Г. -супрузи, М. и М.Г.1 - дјечи погинулог борца М.Г.2 признаје статус члана породице погинулог борца и право на породичну инвалиднину у мјесечном износу од 100% од основице почев од 01.3.2013. године, па све док постоје законски услови. Тим рјешењем тужитељици није признато право на увећану породичну инвалиднину по основу неспособности за привређивање дјетета М.Г.

Одредбом члана 126. став 5. Закона о правима бораца је прописано да ће у поступку превођења надлежни орган укинути или измијенити првостепено рјешење уколико је статус и/или право признато супротно прописима на основу којих је рјешење донесено. То значи да у поступку превођења орган може укинути или измијенити рјешење, које подлијеже превођењу, само ако је то рјешење донесено супротно прописима који су важили у вријеме доношења тог рјешења.

У конкретном случају рјешење којим је тужитељици признато право на увећану породичну инвалиднину донесено је на основу члана 59. Закона из 1996. године, па правилним тумачењем те одредбе произлази да је тужитељица остварила услове да јој се призна право на увећану породичну инвалиднину, јер се ради о брачном другу погинулог борца који има једно од двоје дјеце неспособно за привређивање.

И тужени се у оспореном акту правилно позвао на одредбу члана 59. Закона из 1996. године, али је погрешно протумачио садржину те одредбе, како је то правилно закључио нижестепени суд, чиме је неправилно примијенио материјално право када је тужитељици укинуо право на увећану породичну инвалиднину по основу неспособности за привређивање једног дјетета с обзиром да јој је то право било признато у складу са законским прописима.

Из налаза и мишљења лџкарске комисије од 5.4.2004. године произлази да млдб. М.Г., рођен 1982. године, од рођења има: 1. Paralysis spastica - дјечија спастична одузетост, 2. Hemiparesis spastica lat dex – полуодузетост десне стране тијела и 3. Epilepsio symptomatrica – криза свијести, те да је због тих болести неспособан за привређивање.

Смисао одредбе члана 59. став 1. Закона је да родитељ оствари право на увећану породичну инвалиднину и онда када има двоје или више дјеце, а једно од двоје и више дјеце није способно за привређивање, јер увећана породична инвалиднина има за циљ да родитељу олакша подизање и бригу око тог дјетета које није способно да се само брине о себи, односно да извршава основне животне функције.

Тужитељица од двоје дјеце има једно дијете које је неспособно за привређивање, па испуњава услове да и даље остварује право на увећану породичну инвалиднину, које право иначе остварује од 1996. године.

Тумачење наведене одредбе, какво јој придаје тужени, представљао би формалистички приступ, супротан смислу и сврси саме норме па је правилно побијаном пресудом уважена тужба и поништен оспорени акт будући да тужени, у поступку ревизије, није могао укинути првостепено рјешење којим је тужитељици и даље било признато право на увећану породичну инвалиднину по рјешењу од 21.6.2012. године, донесеним у поступку превођења, с обзиром да је тужитељици признато право на увећану породичну инвалиднину у складу са законским прописима (чланом 59. Закона из 1996. године), које одредбе су релевантне за правилно рјешавање ове управне ствари.

Из наведених разлога, по оцјени овог суда, у побијаној пресуди нису остварени разлози предвиђени одредбом члана 35. став. 2. ЗУС, па се захтјев туженог за њено ванредно преиспитивање, на основу одредбе члана 40. став 1. тог закона, одбија као неоснован.

Записничар
Мира Мачкић

Предсједник вијећа
Смиљана Мрша

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић